Kani on sallittua citysapuskaa

Kaupungissa riittää eläimiä, joista on ihmisille haittaa. Olisiko ratkaisu pistää eläimet pannulle?

Roosa Murto HS

ROTAT vaanivat ruoanjämiä puistonpenkeillä, hanhet pelottelevat pikkulapsia ja kanit järsivät istutuksia. Torakoita ei halua löytää komerostaan kukaan.

Kaupungissa asuu monta eläintä, joista on ihmisille haittaa.

Toisaalta linnut ja jänikset ovat ihmiselle perinteistä ruokaa ja monissa maissa rotat syödään. Hyönteisten syönti voi olla ratkaisu maailman ruokaongelmiin.

Leikitään ajatuksella: mitä jos cityeläimet syötäisiin Helsingissäkin? Saisiko niin tehdä – jos edes haluaisi?

Ympäristötarkastaja **Raimo Pakarinen** Helsingin kaupungin Ympäristökeskuksesta kävi Helsingin Sanomien kanssa läpi, miten laki ja perinteet suhtautuvat eri kaupungeissa asuvien eläinten syömiseen.

VALKOPOSKIHANHI
- **Ei voi syödä.**
- **Rauhoitettu ja EU:n erityisesti suojelema laji.**
- **Pääkaupunkiseudulla elää noin 6 000 yksilöä.**
- **Viihtyvät nurmikentillä erityisesti veden läheisyydessä.**

Valkoposkihanhet herättävät kaupunkilaisissa närää vuodesta toiseen. Puistot ja rannat täyttyvät ulosteesta ja osa linnuista käyttäytyy aggressiivisesti poikasten ollessa pieniä. Lintua on yritetty karkottaa muun muassa pelottimilla, laservaloilla ja kanelihapolla – tuloksetta.

Voisiko ratkaisu olla lintujen pistäminen pataan?

Valkoposkihanhi on rauhoitettu laji, jonka tappaminen on luonnonsuojelurikos. Metsästys on kielletty myös EU-tasolla.

Ruokalinnuksi siitä ei siis ole. Ei, vaikka lintu kuolisi lentäessään ikkunaan. Rauhoitettua eläintä ei saa ottaa haltuun sen kuolemankaan jälkeen.

Sama koskee myös riistaeläintä: se kuuluisi metsästysoikeuden haltijalle. Vaikka fasaani lentäisi ikkunaan, vuokratontilla asuessa se kuuluisi kaupungille.

”Onhan se aika absurdia. Kyllä sen varmaan voisi pistää pataan, jos tietäisi kuolinhetken”, Pakarinen sanoo.

TORAKKA
- **Voi syödä kasvatettuna.**
- **Suomen yleisin torakkalaji on russakka. Lisäksi Suomessa esiintyy muun muassa lapin- ja ranskantorakkaa. Hyönteisiä kulkeutuu maahan myös rahdin ja ihmisten mukana.**
- **Viihtyvät lämpimissä ja pimeissä paikoissa.**
- **Syövät lähes mitä tahansa ja niiden ulosteet ja eritteet saastuttavat elintarvikkeita.**

Hyönteiset kuuluvat noin kahden miljardin ihmisen ruokavalioon. Syötäviä lajeja on lähes 2 000, kuten koppakuoriaiset, muurahaiset sekä heinäsirkat. Proteiinin lisäksi monet hyönteiset sisältävät hyvää rasvaa, kalsiumia, rautaa ja sinkkiä. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO kehottaakin ihmisiä syömään enemmän hyönteisiä.

Olisiko helpoin tapa aloittaa siis omalta takapihalta?

Ei välttämättä, sanoo hyönteistalouden kehittäjä **Santtu Vekkeli**.

Hänen mukaansa useita torakkalajeja voi syödä, mutta ongelma on niiden puhtaus. Kaupungin hyönteiset kasvavat likaisissa oloissa.

Sen sijaan helppoa syötävää ovat nilviäiset, kuten lehtokotilo ja viinimäkikotilo. Periaatteessa myös sirkkoja voi syödä mahdollisimman myrkyttömästä ja saasteettomasta paikasta.

Keräämisen jälkeen hyönteiset ja nilviäiset pitää puhdistaa.

”Niille kannattaa syöttää esimerkiksi pastaa ja odottaa 1–2 päivää, että ne tyhjenevät. Maku paranee huomattavasti.”

Sitten ne pitää keittää tai paistaa hyvin.

Vekkeli muistuttaa, että osa hyönteisistä ja nilviäisistä on myrkyllisiä.

”Kyllähän syötävää löytyy, kun osaa etsiä. Ja kun tietää väsähän, mitä ne ovat syöneet, eivätkä tule vaikka kaatopaikalta.”

KANI
- **Voi syödä.**
- **Riistaeläin.**
- **Kaneja esiintyy ympäri Helsinkiä. Vahvoja kanikantoja on Haagassa, Ruskeasuolla ja Arabianrannassa.**
- **Aiheuttavat tuhoja kalutessaan puita, pensaita ja kasveja sekä kaivaessaan koloja.**

Citykani on paras mahdollinen syötävä kaupungin eläimistä. Toisin kuin rotta, kani valikoi syötävänsä, mikä tekee lihasta puhtaampaa.

Jäniksen syömistä myös pidetään luonnollisena. Kuka tahansa ei voi kuitenkaan lähteä pyyntihommiin omin päin. Riistaeläinten pyyntiin vaaditaan metsästyskortti sekä metsästysoikeus alueelle, jolla pyynti tapahtuu. Kaupungin vuokratontilla taloyhtiö voi organisoida kaninpyyntiä ilman kaupungin lupaa.

ROTTA
- **Voi syödä.**
- **Helsingissä rottia on kaikissa kaupunginosissa. Määrästä ei ole tarkkaa tietoa, arviolta ainakin 100 000.**
- **Rauhoittamaton laji ja tuhoeläin.**
- **Aiheuttavat vahinkoja rakennuksille ja voivat tuottaa esimerkiksi tulipaloja pureskelemalla sähköjohtoja.**

Moni kokee luontaista inhoa rottia kohtaan eikä pistäisi sellaista lautaselleen mistään hinnasta. Rotan liha kuitenkin soveltuu syömiseen.

”Lähtökohtaisesti rotassa ei pitäisi olla mitään, miksi sitä ei voi syödä, kunhan se on täysin kypsennettyä”, sanoo Eviran yli-tarkastaja **Anne Fagerlund**.

Samaa sanoo Pakarinen. Jos rotanloukkuun jää yksilö, joka näyttää ulkoisesti terveeltä myös suolistaessa, sen voisi syödä.

Rottia syödäänkin useissa Afrikan ja Aasian maissa, kuten Thaimaassa.

”Eläinten syömiseen liittyy vahvoja perinteitä ja tunnereaktioita, mitä voi syödä ja mitä ei. Kynnys rottiin on korkea, koska niihin liittyy korostettu sairauden pelko”, Pakarinen sanoo.

Rotta levittää eri tauteja esimerkiksi ulosteessaan. Laji kantaa trikiiniä eli loista, joka voisi tarttua niitä syöviin eläimiin ja ihmisiin. Niiden ei tiedetä tartuttaneen Helsingissä vuosikymmeniin hengenvaarallisia tauteja.

Rottaongelmaa on torjuttu Helsingissä myrkyllä, joka tappaa rotan hitaasti sisäiseen tai ulkoiseen verenvuotoon. Pakarisen mielestä se on arveluttavaa eläinsuojelun näkökulmasta.

”Eläimille ei saa tuottaa kärsimystä, mutta rotan kohdalla tämä ei päde.”

Myrkky onkin keskeinen syy, miksi rottaa ei kannata syödä, vaikka siitä ei ihmiselle vaaraa olisikaan.

SI1 2

Fakta

Eläimiä suojellaan monin tavoin

- **Eläinsuojelulaki koskee kaikkia eläimiä, myös selkärangattomia. Lain mukaan eläimille ei saa tuottaa tarpeetonta kipua, tuskaa tai kärsimystä.**

Eläimet jaetaan rauhoittamattomiin eläimiin, riistaeläimiin ja luonnonsuojelulailla suojeltuihin eläimiin.
- **Rauhoittamattomia eläinlajeja ovat lähinnä jotkin hiiret ja myyrät sekä osa linnuista. Niillä on rauha lisääntymisaikaan. Riistaeläimiä saa pyytää metsästysaikoina, jotka vaihtelevat lajien ja alueiden mukaan.**
- **Kaikki muut nisäkkäät ja linnut ovat lailla rauhoitettuja. Lisäksi asetuksella on rauhoitettu esimerkiksi hyönteisiä. Rauhoitettuja nisäkkäitä tai lintuja ei saa pyydystää tai tappaa eikä niiden lisääntymistä häiritä.**

SAMI KERO HS

Rotan liha soveltuu syömiseen, mutta kovin moni suomalainen ei rottaa lautaselleen kelpuuta. Tämä rotta herkutteli hot dogin jämillä Helsingin Kurvissa vuonna 2006.

Onko citykanien tappaminen oikea ratkaisu?

Selja Tolonen

CITYKANIEN määrä on kasvanut viime vuosiin verrattuna. Kanit syövät ja tuhoavat pensaita, puita ja muita istutuksia. Kanien määrää saadaan vähennettyä tehokkaalla metsästyksellä. Eläintensuojelijoiden mielestä tappaminen ei ole oikea ratkaisu.

Kuinka paljon enemmän citykaneja on tällä hetkellä viime vuoteen verrattuna, Helsingin kaupungin rakentamispalvelu Staran ympäristönhoidon osaston projektipäällikkö Antti Rautiainen?

”Yleisesti kaneja on nyt puisto-alueilla enemmän kuin viime syksynä. Edellisellä kaudella kanisaalis oli 1 400 kappaletta ja sitä ennen taas 800 kappaletta. Kuluvan kauden saalismäärä ei vielä ole tiedossa.”

Millä eri tavoilla citykaneja metsästetään?

”Staran käytössä on elävänä pyytävä loukku, ajoverkko sekä hillerin avulla tapahtuva pyynti. Lisäksi kaupungin alueella siirtolapuutarhoissa kaneja pyydetään metsästysjousilla.”

Mikä on tehokkain tapa metsästää citykaneja?

”Niitä ei voi laittaa paremmuusjärjestykseen. Loukkupyynti sopii esimerkiksi pienille tai rikkonaisille puistoalueille, joilla on pensaita. Loukkupyynnissä saaliskani lopetetaan loukun tarkastuksen yhteydessä. Verkkopyyntiä käytetään laajoilla avoimilla nurmialueilla. Kaneja pyydetään pesäkoloista hillerin avulla. Saaliista pääosa pyydystetään verkoilla. Kaikki käyttämämme metsästysmuodot ovat metsästyslain mukaisia.”

Mihin pyydystetyt kanit päätyvät?

”Staran pyydystämät kanit päätyvät Korkeasaareen eläinten ravinnoksi.”

Mitä muita keinoja citykanien aiheuttamien vahinkojen vähentämiseksi on?

”Kaupunki suojaa puistokasvillisuutta metalliverkoilla niillä alueilla, joilla kaneja on. Ihan kaikkea kasvillisuutta ja maaperää ei kuitenkaan voi paketoida metalliverkolla.”

Mikä on eettisin tapa tappaa citykaneja, Animalian eläinsuojeluasiantuntija Laura Uotila?

”Kaikkein tärkeintä on aina, että eläintä ei jahdata kauan ja että tappaminen tapahtuu nopeasti. Luonnossa itsessään on monia hallintakeinoja: erityisen kylmät talvet ja kaupunkeihin levittäytyvät muut eläimet, kuten ketut ja pöllöt, pitävät osaltaan huolen kanikannasta.”

Mikä on Animalian kanta citykanien metsästykseen?

”Tappaminen on mielestämme aina ongelmallinen ja huono ratkaisutapa. Tärkeintä olisi keskittyä ongelman ennaltaehkäisyyn eli lemmikkikanien hylkäämisen estämiseen sekä aineellisten vahinkojen estämiseen jo olemassa olevan kanikannan osalta.”

▶ Kirjoittaja on Pääkaupunkiseudun Nuorten Ääni -toimituksen toimittaja.

Espoolainen citykani maistuu kanan ja riistan sekoitukselta

ARTTU LUHTALA HS

Tältä näyttävät kaniateriat. Jari Lönnbergin (vas.) lautasella on shish kania, Raimo Pakarisella puolestaan kanipataa.

Esa Juntunen HS

Hermanni

OHI ovat kaninpäivät, kukkien syöminen ja puiden jyrsiminen. Tällä eläimellä on edessä enää pata, varras ja vatsa.

Jari Lönnberg paloittelee päivän aterian ja laskee pannulle reippaasti voita. Pian siinä tirisevät espoolaisen citykanin koivet.

”Se on maultaan samanlainen kuin kana, mutta siinä on pientä riistan makua. Sinänsä tämä on jännittävä kokemus”, sanoo Lönnberg, joka on Fleminginkadulla sijaitsevan Döner Harjun toinen ravintoloitsija.

Hän kokkaa HS:n pyynnöstä kaksi kaniruokaa ravintolan esivalmistelukeittiössä Hermannissa. Nyt testataan, sopisiko haitallinen cityeläin kaupunkilaisten ruokapöytään.

JÄNÖ. PUPUJUSSI. Vemmelsääri.

Onko oikein syödä söpöksi miellettyä eläintä? Kyllä, sanoo kokkausta seuraava ympäristötarkastaja, cityeläinten asiantuntija **Raimo Pakarinen**.

”Vasta siinä vaiheessa jos kanista tulisi kaupallinen tuote elintarviketeollisuudelle, niin etiikka vaatisi varmistuksen, että kanissa ei ole haitta-aineita sisällä”.

Tällä hetkellä kiinni otetuista kaneista ovat saaneet nauttia lähinnä Korkeasaaren eläimet.

KANI jaetaan kahdeksi ruokalajiksi.

Ensin haudutetaan kanipata. Sitä Lönnberg maustaa kuusenkerkällä tavoitellen kotimaisen riistaruoan vivahteita. Fileistä hän tekee shish kania – kebabtyyppisiä vartaita marokkolaisilla mausteilla.

Pyydetystä citykanista Lönnberg saa paloiteltua kaikkiaan 385 grammaa lihaa.

”Todennäköisesti tämän esisissä on ollut painavampia yksilöitä. Luonnonvalinta on ohjannut selvästi kohti pienempää kokoa ja alkuperäistä väriä”, Pakarinen selittää.

Lönnberg uskoo, että helsinkiläiset ostaisivat citykania, jos sitä tulisi myyntiin.

”Meillä on pieni grillivaunu. Ruvettiin heti miettimään pitäisikö tehdä pop-up-veto – kani-ilta – tästä innostuneena.”

Vielä ripaus mausteita, ja Pakarinen pääsee maistamaan omaa erityisosaamistaan.

”Tässä on selvä riistan maku. Todella hyvää.”

▶ Katso videolta kuinka kani kokattiin ja mitä maistajat sanoivat. HS.fi /hstv

SI1 2